

NRO 14069 Lidans ravinsystem - Lidköping, Skara och Vara kommuner Område av riksintresse för naturvård **Områdesnummer:** NRO 14069 **Områdesnamn:** Lidans ravinsystem **Kommun:** Lidköping, Skara och Vara 129 **Kartblad:** 8CNO, 8CSO **Area:** 3603 ha **Naturgeografisk region:** 22a, Götalands centrala slättbygder, Vänerslätterna. **Kust/havsregion:** - **Regionindelning av sjöar och vattendrag:** Avrinningsområde 108 Göta älv **Agrara kulturlandskapsregioner:** Västergötlands slätt- och odlingsbygder **Landskapsformer:** Slätt med lägre relativ höjd än 20 m. **Riksvärde:** **Landskapstyp** **Naturtyp** **Vegetationstyp** **Arter** **Geologi** Odlingslandskap Naturbetesmark Flora Geovetenskap Vattendrag Fauna meandring

Värdeomdöme: Ådalar i slättbygd med delvis meandrande vattendrag och ganska djupt nerskurna raviner med branta sluttningar som mestadels är öppna och välhävdade. Representativa odlingslandskap vid Skofteby och Long samt representativa naturbetesmarker vid Kåsentorp, vid Lovene bro och Kvänumbäcken i form av öppen hagmark. Bitvis art- och individrika växtsamhällen i naturbetesmarkerna med arter som slättegubbe, slätterfibbla, backsmörblomma och stagg. Lidans och Flians nedre delar utgör lekområden för ett flertal fiskarter från Vänern, bland annat asp. Kungsfiskare och strömstare observeras årligen. **Huvudkriterier:** A, C, D, E **Stödkriterier:** Storlek, mångformighet, kontinuitet, representativitet, raritet, säregenhet, funktion **Förutsättningar för bevarande:** Fortsatt jordbruk med åkerbruk, naturvårdsinriktad betning av naturbetesmarker och skötsel av landskapselement. Skogsbruk med fortsatt stor naturvårdshänsyn i skyddsvärda biotoper i skogen och i områden där förutsättning för dessa finns. Önskvärt är restaurering av igenvuxna ängar och naturbetesmarker. Områdets värden kan påverkas negativt av: Minskad eller upphörd jordbruks-/betesdrift, skogsplantering på jordbruksmark, energiskogsodling på olämpliga ställen, spridning av gifter eller gödselmedel utanför åkermark, kulvertering eller förändring av vattendragens sträckning eller bottenprofil, vandringshinder och vattenreglering, vattenuttag, utsläpp av försurande ämnen, tillförsel av organiska gifter och gödande ämnen, överfiske, inplantering av främmande fiskarter och öringsstammar. Andra verksamheter, som kan påverka naturvärdena negativt, är bl.a. täkt, schaktning, tippning eller andra ingrepp som skadar ytformerna, muddring, rensning, vägdragningar samt olämpligt lokaliserad eller anpassad bebyggelse eller andra anläggningar. **Säkerställande och internationell status:** Naturreservat finns för odlingslandskapet vid Löjtnantsholm sedan 1986. **Områdets huvuddrag:** Lidan med biflöden har eroderat ut breda dalgångar och raviner med branta slänter. Här och var mynnar s.k. torrdalar i åravinerna. Smärre vattenfall finns där urberget går i dagen i form av trösklar. Exempel på meanderlopp i låglänta slättlandsområden finns i Lidans biflöden Jungån, Lannaån och Afsån. En stor del av meandrarna är relativt små med måttligt nedskurna meandersträckor. De har till fullo den karaktär som utmärker svenska slättlandsåar. Skred har förekommit, även under senare tid. Vegetationen i dalgången är av näringsrik typ med en delvis tydlig zoner. Åkermarken kantas oftast av en lövbård med björk och al, öppna betesmarker med olika busksnår förekommer. Intill stranden växer jättegröe och vass. Därefter kommer säv, kaveldun och igelknopp samt längst ut en flytbladszon med gul näckros. 130 Vattenvegetationen är särskilt frodig och artrik i anslutning till kvarndammar och större vattenrösklar samt vid de betade stränderna vid Lovene bro där den är anmärkningsvärd med bl a hårsärv, hornsärv och en flera olika natearter. Här och var bildar björk och al trädgångar i dalgången. En intressant zonerad kryptogamvegetation finns bl.a. i Flian. Representativa naturbetesmarker med riksvärden finns längs Kvänumbäcken, vid Lovene bro och vid Kåsentorp. Naturbetesmarkerna utgörs av annan öppen hagmark. Vanliga vegetationstyper är örtrik torräng, fårsvingeltorräng, rödvenäng, örtrik friskäng, tuvtäteläng och högörtäng. Växtsamhällena är bitvis artoch individrika, och bland de hävdgynnade arterna finns slättegubbe, slätterfibbla, backsmörblomma och stagg. Kungsfiskare och strömstare observeras årligen. Lidans dalgång jämte en förkastningslinje väster därom utgör en viktig ledlinje för flyttfågelssträck. Värdefulla naturliga örings- och flodkraftbestånd finns. Flians nedre del utgör lekområde för bland

annat asp från Vänern. I Flian har öring även inplanterats. Vid Löjtnantsholm finns ett område med smala åkertegar åtskilda av öppna tegdiken. Detta område om ca. 15 ha utgör en av de allra sista resterna av en tidigare mycket utbredd landskapstyp på lerslätterna i länet. De meandrande å- och bäckgrenarna med dalgångar utgör viktiga och tilltalande landskapselement med botaniska, zoologiska, geovetenskapliga och kulturhistoriska naturvärden. Dalgångarna bildar det bästa exemplet på ett samlat ravinsystem i länet. Löjtnantsholm utgör en intressant rest av det gamla odlingslandskapet. **Anmärkingar:** 6 st klass 3-obj i VMI samt 1 klass 1-obj, 9 klass 2-obj och 16 klass 3-obj i Ä&H ingår i området. Av dessa ingår 2 st i Nationella bevarandeplanen. 2 områden: Long och Skofteby är värdefulla helhetsmiljöer i Nationella bevarandeplanen.

Referenser: Karvik, N-G, Larsson, H M P. 1972: Översiktlig naturvårdsinventering av Lidköpings kommun. Länsstyrelsen i Skaraborgs län 1986: Beslut med föreskrifter och skötselplan för naturreservatet Löjtnantsholm. Länsstyrelsen i Skaraborgs län, 1992: Bevarandeprogram och åtgärdsprogram för odlingslandskapets natur- och kulturmiljövärden. Länsstyrelsen. Meddelande 8/92. Mariestad. Länsstyrelsen i Skaraborgs län, 1997: Ängs- och hagmarker - Sammanställning. Länsstyrelsen. Mariestad. Naturvårdsverket, 1996: Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet. Stockholm. Fiskeriverket, beslut 1988-04-11 rörande Områden av riksintressen för yrkesfisket, områden av särskilt intresse för fritidsfisket samt områden av särskilt intresse avseende arter och stammar av fisk. Fiskeristyrelsen 1984. Bevarande av svenska fiskbeståndens genetiska resurser. Lönn, B. 1988: Ängs- och hagmarker i Lidköpings kommun. Länsstyrelsen i Skaraborgs län. Meddelande 7/88. Länsstyrelsen i Skaraborgs län, 1991: Våtmarker i Skaraborgs län. Mariestad.